

Híres várpalotaiakról másképpen

Molnár László, G. Somos Margit, Kuncze Gábor. Vájtűlűeknek már érdekes lehet a névsor minden kommentár nélkül is. Ha csak annyit teszünk hozzá, hogy Várpalota, már jóval többen bólintanak, na igen, így már minden világos. A soproni székhelyű Központi Bányászati Múzeum igazgatója, a várpalotai zeneiskola nyugalmazott igazgatója és a Magyar Köztársaság belügyminisztere az elmúlt pénteken este a Jó Szerencsét Művelődési Központban mesélte el palotai történeteit Petrovics Lászlónak, a vendéglátó intézmény vezetőjének.

A „Molnár Laci”, a „G. Somos” és a „Kuncze” jól csengő nevek a városban. Ki azért, mert aknamélyítő volt, a másik a több száz „zenedés” növendék emlékeiben, a harmadik közvetlenül talán édesapja, a megbecsült, szeretett belgyógyász révén. És akkor következzenek a *finomságok*...

Történt vagy ötven esztendeje, amikor Molnár László a Biróczy-kocsmból lefelé balagva énekelte, hogy „János bácsi, János bácsi, keljen fel!” Nagyon fiatal volt, ez az első itteni emlék, bár Palotához nem is bányásztként kötődik: még 1944 háborús nyarán vetődött erre a környékre, Hajmáskérre, természetesen katonaként. Onnan, a táborból látta az amerikai bombázókat, a Liberátorokat, onnan nézték Pétfürdő, a gyár június 14-i bombázását.

Az egyik leelőtt Liberátor ejtőernyővel menekülő személyzete éppen előttük ért földet, akkor látott először fekete bőrű katonát Molnár László. Örjögött a háború, s ő nem is gondolt rá, hogy alig tíz-egynéhány kilométerre onnan bányászok dolgoznak.

Hamarosan megtudta. Az angol hadifogságból hazatérve negyvenöt októberében Sopronban bányamémök hallgatónak iratkozott be, s Palotára került szakmai gyakorlatra. Ekkor találkozott először Faller Jenő bányai igazgatóval. Faller a bemutatkozás után közölte az

ifjú gyakornok urakkal, hogy minden kedden jelentkezzen nála, s mondják el, mit dolgoztak, mit tapasztaltak, kinek udvaroltak. „Ez volt a selmeci szellem, a fiatalokat azonnal befogadták.”

Mérmökként Brenberg, Oroszlány, Tatabánya után érkezett Várpalotára. „Akkor anynyi pénz volt a bányák létesítésére, amennyi kellett. Szép volt ez az aknamélyítő munka, főleg, amikor a megbízók közölték, ha kész az akna, én leszek a bánya vezetője. Ennél több egy bányamérmőknek nem is kell.”

Molnár László nézi a régi fényképeket, megjegyzi, a munkája eredményét látja fél évszázad távlatából. Hetvenöt évesen aktívan dolgozik. „Majd valamikor a jövő évezredben nyugdíjba megyek, s otthon, több ezer kötetes könyvtárban olvasgatok. De most még azzal keresem a kenyerem, ami a vesszőparipám. A bányászattal.”

A Győr-Sopron megyei lány Békéstarhosra került zenei gimnáziumba, felvételi lapjára is azt írta, „...amióta az eszemet tudom, zenetanár szeretnék lenni”. Aztán egy évig sírt, hogy nem akar ott maradni, aztán amikor jöhetett volna, akkor már maradt.

G. Somos Margitot a véletlen hozta Várpalotára. Veszprémben dolgozott már, amikor megkérdezték tőle, hol szeretne zeneiskola-igazgató lenni,

G. Somos Margit négy tanácselnöknek magyarázta évtizedeken keresztül, hogy kell egy új zeneiskola, mert a zeneoktatás jót tesz az embereknek
Fotó: Zwicker

Keszthelyen vagy Várpalotán. Az utóbbit választotta.

„Amikor kihoztak ide, s a megyei tanács autója a Honvéd utcában megállt a nedves, pici, félig rogyant épület előtt, elgondolkodtam, ne forduljak-e vissza. A kollégák nem túl nagy örömmel fogadtak. Harminczévesen csak arról volt elképzelésem, hogyan nem szabad egy intézményt vezetni. A munkatársaimtól kértem tanácsot, egyáltalán mit lehet Várpalotán csinálni. Egyébként pedig fiatalok voltunk, jól éreztük magunkat, s mindannyian egy célért küzdöttünk.”

Négy tanácselnöknek magyarázta, kell egy új zeneiskola, mert a zeneoktatás jót tesz az embereknek. „Állandóan győzködtem őket, mire az első megértette volna, már jött a második, mire annak elmagyaráztam, már a harmadik. A negyediknek, Csövári Jánosnak sikerült megvalósítani, hogy a jelenlegi, új helyre költözhessünk.”

Ami természetesen már egészen más volt. Mindenkinél kü-

lön terme, az igazgatónőnek saját irodája. „Huszonhárom éven át egy tanteremben intéztem az igazgatói ügyeket, amikor éppen nem jött növendék.”

Említi a díjakat, munkáját több alkalommal is elismerték, többek között a Várpalota városért kitüntetés tulajdonosa. „Mindig a zenéért dolgoztam, a kitüntéseket sohasem politikai okokból kaptam. Nem is tudom felsorolni, mennyit, jót játszanak velük mostanság az unokáim.” Szabadidejében varr, valamikor itt tanulta a művelődési házban. Néha már baj van a szekrényekkel, nem fér el a sok ruha.

„Biztos vagyok benne, hogy győzni fog a jó, s az emberek jóakarata, szorgalma lesz a fontos. Egyébként ez egy jó város, jó emberekkel, talán még a zenét is szeretik.”

Nem titkolt nosztalgiával érkezett Várpalotára Kuncze Gábor. Hivatalosan az új szennyvíztisztító telep és a gázhálózat avatására. „Eszembe jutott, amikor otthon még szén-

nel fűtöttünk. Hordtuk fel a lakásba a szenet, vittük le a hamut.”

Négyéves volt, amikor a városba költözött a Kuncze család, tizenöt esztendősen ment el Kecskemétre, gimnáziumba a piaristákhoz. „Az elemiben Roskovetz Mancsi néni volt az osztályfőnököm. Egyébként már akkor csodagyereknek számítottam, hétéves koromban kirúgtak a zeneiskolából. Ezen a téren azóta sokat fejlődtem vissza. A zeneiskolai felvételin kérték, énekeljek egy népdalt, én annak tekintetem a Boci, boci tarkát. Aztán a szolfézszon csak annyi volt egy idő után a követelmény, hogy tárogtyak.” Olyan hangszert választottak, amit nem kell felhangolni, mert hallása tényleg nem volt. Így kezdődött rövid zongorista pályafutása...

Nézi a régi fotókat, „...ja igen, erre felé laktunk. Gyönyörű épület, ez is annak a kornak az eredménye.” Emlékszik a térre, ahol fociztak. „Ezen a dombon szánkóztunk, nem is nőttek ki a fák.”

Középiszkolás éveit már közismertek. „Nem szívesen mesélem el, hogy mindenholnan kirúgtak. Egyébként is a bátyámmal voltak a fő gondok. Egy esztendőtt itt tanultam a Thuri gimnáziumban, de mivel apám a piaristákhoz járt, úgy gondolta, nekem is ott a helyem.”

Orvosi egyetemre nem vették fel. Akik egyházi gimnáziumba jártak, azokat az egyetem párttitkára felvételiztette: „Azt mondja meg, ha van Isten, miért van háború? Erről mit tanultak a piaristáknál?” „Annyit mondtam neki, azt, hogy hülye kérdésekre nem kell válaszolni.”

Első munkahelye is Várpalota, a szénbányák vegyesüzeme. Édesapja haláláig, 1991-ig Palotára járt haza.

Ármás János